دیگرسو

مجتبی گهستونی

خوزستان بکر در میان استان‌های هدف گردشگری - بخش اول

تاریخ با قدمت

خوزستان چون از آغاز محل استقرار تمدن‌های یونانی، فینیقی، مصری، آشوری، کلدانی، سومری و آریایی که از راه تجارت و بازرگانی به وسیله کشتی، تحت تاثیر تمدن‌های هند و چین بوده و گذرگاه و محل استقرار نژادها و قوم‌های مختلف بوده است آن را گهواره تمدن نامیده‌اند.

استقرار این تمدن‌ها، گواه تاریخ با قدمت این استان پهناور که بهشت باستان‌شناسان محسوب می‌شود، است.

سرزمین خوزستان بحق شاهد بلوغ ادوار تاریخی بشر بوده چرا که از جنوب غربی‌ترین نقاط این استان واقع در حاشیه رودخانه‌های بزرگ کارون، دز، کرخه و شاهور تا شمالی‌ترین نقاط آن واقع در دامنه‌های زاگرس آثار بسیاری وجود دارد که مایه افتخار، غرور و شکوه ملی این سرزمین بزرگ محسوب می‌شوند. خوزستان با آثار بسیار وسیعی که در زمینه‌های تاریخی، تمدن، فرهنگ، هنر، صنعت و... در خود دارد می‌تواند به خوبی عطش سلیقه و ذائقه هر گردشگری را فرونشاند. جریان پنج رودخانه بزرگ از جمله کارون، دز، کرخه و... در میان این سرزمین از سویی و قرارگیری سرزمین خوزستان در حاشیه خلیج فارس از سوی دیگر، مناسب‌ترین موقعیت را برای خوزستان فراهم آورده است. یکی از قدیمی‌ترین تمدن‌های بشری در هفت هزار سال پیش در «شوش» پدید آمد و هزار سال بعد دولت مقتدر عیلام در شوش پایه‌گذاری شد و در سایه این امر تحولات و پیشرفت‌های مهمی در امر کشاورزی، اجتماعی و اقتصادی صورت گرفت که در ضمن این تحولات دو پدیده مهم از جمله ابداع خط و دیگری تشکیل نخستین حکومت‌های مرکزی، در این منطقه بوده است.

خوزستان به لحاظ اقتصادی، موقعیت صنعتی و کشاورزی یکی از مهم‌ترین قطب‌های کشور به شمار می‌رود. وجود شهرهای بندری سربندر، ماهشهر، خرمشهر، آبادان و هندیجان با ویژگی سهولت برقراری ارتباط با کشورهای کویت و عراق و همچنین وجود سوغات محلی و انجام سفرهای ارزانقیمت اهمیت این سفرها را به لحاظ اقتصادی و توریستی به اثبات می‌رساند. دسترسی به آب‌های آزاد در طول سواحل جنوبی و داشتن رودخانه‌های متعدد و پرآب که از هزاره‌های پیش از میلاد زیستگاه اقوام کهن ایرانی و مهد تمدن و کشت و کار و آبیاری بوده است، به عبارتی دیگر عرصه اکوتوریسم خوزستان شامل تالاب شادگان، هورالعظیم، بامدژ، میانگران و... باعث شده است خوزستان را در زمره بکرترین استان‌های هدف گردشگری قرار گیرد. در تالاب‌های هورالعظیم پرندگان و پستاندارانی همچون مرغابی، غاز، پلیکان، گراز، شغال، خرگوش و در تالاب میانگران خوک وحشی، روباه، شغال، خرگوش، موش، انواع اردک، غاز، لک‌لک و... زیست می‌کنند.

منطقه حفاظت‌شده دز و کرخه، شیمبار، منگشت و هفت‌شهیدان و پناهگاه حیات وحش کرخه، دز، تالاب شادگان و منطقه شکار ممنوع کرایی از جمله مهم‌ترین زیستگاه‌های استان خوزستان محسوب می‌شوند. حماسه جاوید رزمندگان اسلام در طول هشت سال دفاع مقدس یادمان‌های افتخارآمیزی را در تاریخ این کشور بر جای نهاده است. آمارهای غیررسمی در این استان حاکی از آن است که خوزستان با برخورداری از ۲۰ هزار اثر تاریخی و پنج هزار تپه باستانی دارای جاذبه‌های بسیاری است که بسیاری از آنها برای هموطنان ناشناخته مانده است.

گوناگونی فرهنگ مردم خوزستان موجب شده صنایع دستی نیز در این استان از تنوع چشمگیری برخوردار باشد. برخورداری خوزستان از ده‌ها هزار صنعتگر در رشته‌های کپوبافی، احرام بافی، قالیبافی، حصیربافی، معرق‌کاری، خراطی، نساجی سنتی، گلیم‌بافی، عبابافی، گیوه‌بافی، ورشوکاری، گبه‌بافی و... از جمله دیگر جاذبه‌های این نگین پرافتخار ایران است. هرساله هزاران نفر از هموطنان ایرانی و گردشگران خارجی بهترین روزهای خود را در خوزستان می‌گذرانند تا با حضور فیزیکی خود شاهد بخش کوچکی از تاریخ پرفراز و نشیب ایران باشند. به راستی حضور هر گردشگر ایرانی و خارجی در کنار آثار تاریخی و جاذبه‌های طبیعی خوزستان انسان را به غرور و افتخار وامی‌دارد.

در این نوشتار از چهار گوشه استان خوزستان مناطق گردشگری خوزستان

تالاب میانگران-ایذه

انتخاب شده تا پس از بررسی، شما خواننده محترم به آنجا رفته و ساعاتی را به تفریح بگذرانید.

جنوب؛ تالاب بامدژ

خوزستان دارای پنج تالاب مهم به نام‌های میانگران و بندون در ایذه، شادگان در شهرستان شادگان، هورالعظیم در هویزه و بامدژ در شهرستان اهواز است.

اما در اراضی پست و فروافتاده و در ۴۰ کیلومتری شمال غربی اهواز، حدفاصل رودخانه کرخه و دز تالابی تشکیل شده که به آن بامدژ می‌گویند که نهر شاور با تغذیه مداوم هور به آن هویت بخشیده است.

هم‌استانی‌های گرامی هرگاه با ماشین اهواز را به مقصد اندیمشک، شوش یا دزفول ترک کردید وقتی ۴۰ کیلومتر از اهواز دور شدید با نگاهی به سمت راست دو تابلو آبی‌رنگ خواهید دید که از تالاب بامدژ به عنوان تالابی اقتصادی که منشاء اشتغال است نام می‌برد. مسافرانی که با قطار اهواز را ترک می‌کنند حتماً از ایستگاه محلی بامدژ نیز عبور خواهند کرد. مساحت تالاب بامدژ خوزستان به علت خشکسالی از ۱۲ هزار هکتار به چهار هزار هکتار رسیده، زهکشی تالاب و خشکاندن آن برای کشاورزی، کاهش حقابه و رهاسازی فاضلاب است.

تالاب بامدژ هم‌اکنون بخش زیادی از علوفه دام کشاورزان منطقه را تامین می‌کند و شیربت، حمری، بنی و برزم از جمله ماهیان تالاب بامدژ محسوب می‌شوند.

ابعاد هور بسته به فصول مختلف متغیر بوده و معمولاً در زمستان طول تقریبی هور ۱۱ کیلومتر، عرض آن چهار کیلومتر و عمق آن در بعضی نقاط به دو متر می‌رسد.

مناطق آبدار هور را گیاهان آبزی مثل نی یا گیاهان شناور مثل «سرا تو فیلوم» پوشانده است.

پوشش گیاهی تالاب نه‌تنها زیستگاه و غذای مناسبی برای جانوران آبزی و پرندگان مهاجر است بلکه منبع درآمد قابل توجهی برای اهالی محل و علوفه مناسبی برای دام منطقه و به ویژه گاومیش است.

همچنین از پرندگان تالاب می‌توان دراج، کبوتر چاهی، جغد کوچک، بادخورک، چکاوک کاکلی و بلبل خرما را نام برد.

با توجه به تنوع زیستی آبزیان در تالاب‌های این استان، احیای تالاب‌ها در توسعه و پرورش آبزیان تاثیرگذار است چرا که در گذشته سالانه ۲۰ هزار تن از انواع ماهی از سطح تالاب‌های این استان برداشت می‌شد.

این استان با داشتن ۵۰ درصد تالاب‌های کشور به مساحت هفت هزار و ۳۰۶ هکتار زیستگاه مناسبی برای انواع پرندگان آبزی و منبع اقتصادی غنی بومیان کنار تالاب‌هاست. بامدژ تا چند سال پیش محل زمستان‌گذرانی بیش از ۶۰ هزار پرنده کوچنده بود. هر هکتار تالاب بیش از ۲۰ هزار دلار ارزش اقتصادی دارد و به همین دلیل کارشناسان همواره با تاکید بر اهمیت تنوع گونه‌های جانوری در حفظ تعادل اکوسیستم‌های طبیعی و حیاتی از مسوولان بخش‌های مختلف اقتصادی خوزستان درخواست می‌کنند که با توجه به فن تصفیه و بازیافت فاضلاب‌ها و استفاده‌های چندباره از آب مانع آلوده شدن محیط زیست شوند.

از مجموع ۴۴۷ گونه از پرندگان شناخته‌شده کشور بیش از ۲۶۰ گونه در استان خوزستان به خصوص تالاب‌ها زیست می‌کنند.

سفر به پناهگاه گونه‌های بی‌پناه

قصری در دل کویر

محمد قدمعلی

آنچه معمولاً واژه «مسافر» در ذهن تداعی می‌کند، شخصی است که از راهی دور و دراز آمده یا به راهی دور می‌رود و دوردست‌هاست که همواره جذابیت‌های خاص خود را دارد برای سفر. اما برای هر قاعده‌ای استثنایی هست. سرزمین ایران با ۱۱ اقلیم[1] از ۱۳ اقلیم شناخته‌شده جهان، استثنای این قاعده است. در جای‌جای این سرزمین می‌توان با طی مسیری کوتاه به دوردست‌ها سفر کرد. «قصر بهرام» یا «کاروانسرای شاه‌عباسی» حدود ۵۰ کیلومتری جنوب شرق تهران است. در دیدار این قصر می‌توان از مبداء تهران در یک روز به ۴۰۰ سال پیش سفر کرد و در همان روز به تهران امروز بازگشت. این قصر با قدمتی حدود چهار سده در دل پارک ملی کویر[2] و در غرب و شمال غرب کویر مرکزی واقع شده است. این ناحیه در محدوده استان‌های تهران، قم، سمنان و اصفهان قرار گرفته و محدوده آن در شرق، کویر مرکزی ایران، در غرب دریاچه نمک و قم‌رود و در شمال قشلاق گرمسار است.

پارک ملی کویر اقلیمی خشک و بیابانی دارد و میزان بارندگی متوسط سالانه آن که تنها از آبان‌ماه تا اردیبهشت‌ماه می‌بارد ۱۵۰ میلی‌متر است و گرمای شدید و هوای خشک از ابتدای خرداد تا پایان مهرماه حاکم بر این ناحیه است. با این حال، پارک ملی کویر که بسان جزیره‌ای است محصور میان دریاچه نمک، کویر ریک، کویر مرکزی و کویر گرمسار زیستگاه حیواناتی است همچون کل و بز، قوچ و میش وحشی، گربه شنی و یوزپلنگ ایرانی. این زیستگاه کم‌نظیر جهانی از سال ۱۳۵۵ به عنوان پارک ملی اعلام شده است. پارک ملی کویر، تنها پارک ملی در ایران است که به گفته سازمان محیط زیست در آن هیچ گونه سکونتگاه انسانی، معدنی و پروانه چرای دام وجود ندارد.

پارک ملی کویر در گذشته یکی از بهترین زیستگاه‌های گورخر ایرانی بود ولی اکنون نسل آن از میان رفته و از اوایل دهه ۱۳۶۰ هیچ گورخری در این منطقه مشاهده نشده است. یوزپلنگ آسیایی دیگر حیوانی است که نسل آن در این منطقه با خطر جدی روبه‌روست. سال گذشته دوربین‌های تله‌ای پروژه حفاظت از یوز در دو نوبت هشت قطعه عکس از تنها سه یوز در این منطقه ثبت کردند.

در دل این پارک کویری قصر بهرام، این کاروانسرای مربع‌شکل متعلق به عهد صفوی است که از دیوارهای بلند با چهار برج دایره‌ای‌شکل در چهار گوشه تشکیل شده است. این کاروانسرا به دستور شاه‌عباس صفوی و بر سه‌راهی اصفهان، خراسان و مازندران بنا شده است و در مسیر باستانی «راه ابریشم» واقع است. قصر بهرام از سنگ ساخته شده و دارای چهار ایوان و ۲۴ حجره است. شترخوان‌ها یا اصطبل‌های این کاروانسرا پشت اتاق‌ها ساخته شده‌اند.

این کاروانسرای کهن محل بسیار مناسب اتراق گردشگران پارک ملی کویر است و شب‌هنگام آسمان پرستاره آن (اگر خیلی بدشانس نباشید و در شب اقامت خود با آسمان ابری مواجه نشوید) بی‌نظیر است. در این کاروانسرا شب هنگام جز چراغ و شمعی که در آن روشن است و صدای موتور برقی که در ۵۰متری بیرون آن قرار دارد نه صدایی می‌شنوید و نه نوری می‌بینید که دست‌ساخته بشر و آزاردهنده باشد. با گذر اندکی از شب مسوول کاروانسرا موتور برق را خاموش می‌کند که حاصل‌اش خاموشی است و سکوتی بی‌نظیر.

از دیگر ویژگی‌های این قصر و اقامتگاه شاهی عهد صفوی، تامین آب مورد نیاز آن است که توسط آبراهی سنگی از هفت‌کیلومتری آن از چشمه سیاه به کاروانسرا منتقل می‌شده است. در همین فاصله از کاروانسرا و در جنوب شرق آن سیاه‌کوه با ۱۸۶۵ متر ارتفاع واقع است که معمولاً کوهنوردان بازدیدکننده از کاروانسرا دست از صعود به این قله کوتاه اما کویری و خاص برنمی‌دارند و صعود به آن را مثل دیدن کاروانسرا حتماً به جا می‌آورند.

در پنج‌کیلومتری جنوب قصر بهرام بقایای کاروانسرای کاهگلی و آجری عین‌الرشید هم میراث تاریخی و فرهنگی دیدنی این منطقه است. مناسب‌ترین راه ورود به این ناحیه از طریق راه آسفالته ورامین - پیشواست که تا یک‌کیلومتری ایستگاه راه‌آهن ابردژ ادامه دارد. پس از آن از طریق راه شنی قلعه بلند، عسگرآباد و حصارگلی به پاسگاه محیط‌بانی مبارکیه می‌رسید. از محیط‌بانی تا قصر هم جاده‌ای خاکی کشیده شده که بیش از ۳۰ کیلومتر است. یعنی تقریباً از ورامین تا قصر با خودرو سواری معمولی حدود دو تا دو و نیم ساعت راه است.

راه‌های دیگری هم برای ورود به منطقه وجود دارد که عبور از آنها بدون راهنما کاری خطرناک است. گم شدن و ماندن در منطقه‌ای کویری که تقریباً کسی یا چیزی از آن گذر نمی‌کند تا مرگ فاصله چندانی ندارد.

نکته دیگری که نباید فراموش کرد اخذ مجوز از سازمان حفاظت از محیط‌زیست استان تهران برای ورود به این پارک ملی است. حداقل ۱۰ روز پیش از برنامه سفرتان به محیط‌زیست مراجعه کنید. اجرای این برنامه در گروه‌هایی با نفرات زیاد و شلوغ بخشی از لطف آن را از بین می‌برد و دیگر اینکه به هیچ عنوان از ظرف و ظروف یک بار مصرف استفاده نکنید و زباله تجزیه‌ناپذیر در منطقه از خود باقی نگذارید. حتماً لباس گرم و کیسه خواب و... همراه داشته باشید و طبیعی است که در گردش روزانه به کلاه آفتاب‌گیر و عینک احتیاج دارید. زمان مناسب اجرای برنامه از آبان‌ماه تا اوایل اردیبهشت‌ماه است.

از آفتاب گرم بهاری که بگذریم در تمام این بازه زمانی شب‌هایی سرد و در زمستان بسیار سرد در انتظارتان است. اگر برای دیدن آسمان بی‌نظیر کویر هم حساب ویژه‌ای باز کرده‌اید توجه به تقویم قمری و البته اطلاعیه‌های سازمان هواشناسی را فراموش نکنید. هرچند روزهای پایانی و آغازین ماه‌های قمری که مهتاب در آسمان نیست، دیدن گنبد مینای کویر بسیار دلرباست اما هنگام بدر کامل هم در کویر بودن و قدم زدن شبانه لطف خود را دارد.

سفری دوروزه در یک آخر هفته به پارک ملی کویر و اقامت و شب‌مانی در قصر بهرام، آرامش و خاطره به‌یادماندنی و فراموش‌نشدنی باقی خواهد گذاشت به شرطی که مراقب باشید به طبیعت حساس این ناحیه آسیب نرسانید و با مشورت و راهنمایی افراد باتجربه در زمینه طبیعت‌گردی، خطری برای طبیعت و خودتان ایجاد نکنید.

پی‌نوشت‌ها:

۱- اقلیم به شرایط آب و هوایی یک منطقه جغرافیایی نظیر دما، رطوبت، فشار اتمسفر، باد، بارش و سایر مشخصه‌های هواشناسی در مدت زمانی نسبتاً طولانی گفته می‌شود. در هواشناسی معمولاً شرایط حال حاضر آب و هوا مورد بررسی قرار می‌گیرد در حالی که در اقلیم‌شناسی مشخصه‌های درازمدت آب و هوا مورد توجه است.

۲- سازمان حفاظت محیط زیست مناطق باارزش زیست‌محیطی ایران را در قالب چهار گونه «پارک ملی»، «اثر طبیعی ملی»، «پناهگاه حیات وحش» و «منطقه حفاظت‌شده» تقسیم کرده است که پارک‌های ملی شامل بیشترین درجه محدودیت و حفاظت می‌شود.

دسترسی

مسیر اول از پیشوای ورامین به سمت قلعه بلند از منار خط راه‌آهن آغاز و پس از عبور از محیط‌بانی مبارکیه وارد پارک ملی کویر می‌شود (حدوداً ۳۰ کیلومتر). مسیر دوم از شهرستان گرمسار به سمت جنوب آغاز می‌شود و پس از عبور از جاده سنگفرش به محیط‌بانی سیاه‌کوه می‌رسد (۶۰ کیلومتر). مسیر سوم از شهرستان ابوزید آباد آغاز می‌شود و بعد از عبور از قلعه کرشاهی به محیط‌بانی سفیدآب می‌رسد (۸۵ کیلومتر). مسیر چهارم از کاروانسرای مرنجاب در شمال بیابان بندریگ و جنوب دریاچه نمک آران و بیدگل آغاز می‌شود و پس از طی مسافتی حدود ۵۰ کیلومتر به محیط‌بانی سفیدآب می‌رسد.

چراغ قریه -۳

خرمکوه گیلان؛ روستایی پر از آیین و رسوم

روستای خرمکوه از توابع دهستان کلیشم در نیمه شرقی شهرستان رودبار استان گیلان در بخش عمارلو، ۲۰ کیلومتری جهت شمال شرقی جیرنده و در ارتفاع ۱۶۰۱ متری از سطح دریای آزاد در جنوب استان گیلان، قسمت البرز غربی واقع شده است. روستا دارای ۱۰۷خانوار و جمعیتی در حدود ۳۱۴ نفر است. گویش روستا تاتی (گیلی، گیلکی) است. روستا دارای مدرسه ابتدایی است و دانش‌آموزان برای تحصیل در مقطع راهنمایی و دبیرستان باید به مدارس شبانه‌روزی روستاهای اطراف بروند. این روستا دارای تلفن ثابت است و حمام عمومی آن نیز چند سالی است که خراب است. درآمد مردم روستا از طریق فروش محصولات کشاورزی همچون گردو، گندم، جو و محصولات دامی مانند پنیر، کره، دام و... است. روستای تاریخی خرمکوه از نظر معماری با توجه به مصالح به کار رفته (خشت خام، سنگ، چوب، ملاط، کاهگل) با بافت پیچیده و درهم دارای ویژگی و اهمیت خاص خود است. سه محوطه گورستانی به نام‌های قبرستان کاکول‌سر، بره‌سر و بیلیش و یک محوطه استقراری تاریخی به نام قلع‌کوتی (دو قلعه روبه‌روی هم) است که از دیدگاه باستان‌شناسی در منطقه گیلان و عمارلو اهمیت دارد.

محصولات کشاورزی و دامی روستا گردو، انگور، زالزالک، تمشک، گوجه‌سبز، آلبالو، هلو، سیب گلاب و... است. نمدمالی، لحاف‌دوزی، آهنگری، جوراب‌بافی و... صنایع دستی این روستا به حساب می‌آید.

روستای خرمکوه از نظر ذخایر معدنی (سیلیس) و صنایع یکی از غنی‌ترین روستاهای شهرستان رودبار است. چشمه‌های آب‌معدنی قل قله خولشکوه، بیلش، ییلاق زیبا و آب‌معدنی پوسرا شمشارود و تویلارود در غرب روستا آب شرب و باغات روستا را تامین می‌کند.

مسیرهای دسترسی به روستای خرمکوه نیز از این قرار است: ۱- رودبار، لوشان، جیرنده، آیینه‌ده، یکنم، خرمکوه به فاصله ۷۵ کیلومتر ۲- قزوین به خرمکوه از مسیر انبوه به فاصله ۹۰ کیلومتر ۳- رستم‌آباد، بره‌سر، خلشکو، کلیشم، خرمکوه به فاصله ۷۰ کیلومتر ۴- سیاهکل، دیلمان، پیرکوه، جلیسه، خرمکوه به فاصله ۱۰۰ کیلومتر.

یکی از مراسم‌های آیینی این روستا خواستگاری است. برای خواستگاری یکی از بزرگان خانواده داماد به خانه دختر رفته و بعد از اظهار مطلب و فرصت چندروزه و در نهایت گرفتن جواب مثبت و موافق آنها، مرحله اول که نشان‌گذاری است آغاز می‌شود. چند روز بعد یک دستمال ابریشمی قرمز، یک پیراهن یا شلوار سنتی، یک انگشتر نقره و مقداری شیرینی و شکلات و نان برنجی و کشمش و نخود (نخودچی) را در یک سینی بزرگ که در اصطلاح محلی به آن مجمع یا طبَخ می‌گفتند گذاشته و مادر یا خواهر داماد یا یکی از کسانی که به داماد خیلی علاقه داشت، حمل کرده و به خانه عروس می‌بردند. در این مرحله داماد آنها را همراهی نمی‌کرد و در خانه می‌ماند.

در مراسم شیرینی‌خوران هم چند نفر از بزرگان و فامیل را جمع می‌کردند یعنی عروس فامیل‌های مربوط را در منزل خودشان و داماد هم همین طور، بعد به منزل عروس می‌رفتند. بعد از شام ابتدا دُرم یا دُرمیه یا شیربها را معین می‌کردند که در قدیم معمولاً ۵۰۰ تا پنج هزار تومان بود که از طرف خانواده داماد تحویل خانواده عروس داده می‌شد تا با آن فرش، صندوق چوبی و... بخرند. معمولاً مهریه در قدیم پنج یا ۱۰ تومان بود ولی امروزه از مرز سه یا چهار میلیون تومان هم فراتر می‌رود. بعد از اتمام مساله، کاغذی معروف به خطرفت می‌نوشتند که در آن مهریه، شیربها و... تعیین می‌شد و معتمدان هم آن را امضا می‌کردند و پس از فرستادن صلوات می‌گفتند قرارداد «تمام‌به» یعنی قرارداد تمام شد. پس از آن کله‌قندی را که قبلاً دور آن پارچه پیچیده شده یا کادوپیچی شده بود یکی از ریش‌سفیدها می‌شکستند و تکه کوچکی از قند را به داماد می‌دادند و هدیه می‌گرفتند. این هدیه معمولاً شامل پیراهن، حوله بزرگ یا پول بود. شکستن کله قند که به عنوان پایان نوشتن قرارداد ازدواج و از طرفی شروع این وصلت با قند و شیرینی است به این باور که زوجین دارای زندگی شیرینی باشند. این رسم به همراه باورهای مربوط از قدیم رایج بوده و امروزه نیز اجرا می‌شود.

برخی باورهای دیگر در مورد ازدواج نیز در این منطقه رایج است. مثلاً اگر کسی هنگام عقد (لحظه قرائت خطبه عقد) قیچی بزند آن وصلت به هم می‌خورد چون با قیچی زدن رشته خوشبختی آنها پاره خواهد شد و به همین دلیل معمولاً مراسم خواندن خطبه و عقد را در دفترخانه ازدواج یا در مکان خلوت برگزار می‌کنند. در کفش راست عروس و داماد شکر یا خاک قند می‌ریزند چون معتقدند با این عمل خوشبخت و شیرین‌کام می‌شوند و اینکه زندگی شیرینی را شروع کرده و ادامه دهند. هنگام انتقال عروس به منزل داماد، دو عدد تخم‌مرغ در بیرون در می‌گذارند تا همراه با بیرون آمدن عروس و داماد تخم‌مرغ‌ها بشکنند. معتقدند با این کار چشم افراد حسود و بدبین می‌ترکد یعنی به نوعی محفوظ ماندن از چشم‌زخم. بعد از عقد عروس، داماد در خانه عروس می‌ماند. صبح روز بعد کفش داماد را پنهان کرده و داماد با دادن انعام کفشش را پس می‌گیرد.

سودوکو شماره ۱۳۷

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

	5	6		9		2	4	
			4	7	2			
	2	5				1	3	
6	7			3			2	5
	9	3				8	7	
			8	6	1			
	6	1		4		7	5	

حل سودوکو شماره ۱۳۶

8	1	2	9	6	5	4	3	7
5	6	7	3	2	4	9	8	1
3	4	9	8	1	7	5	2	6
6	9	3	1	8	2	7	5	4
7	5	8	6	4	3	1	9	2
1	2	4	5	7	9	8	6	3
9	8	1	4	3	6	2	7	5
2	3	5	7	9	1	6	4	8
4	7	6	2	5	8	3	1	9

جدول شماره ۱۱۲۹

افقی

۱- بیماری چشمی کهنسالان- راننده هواپیما ۲- انبار گندم- اعتراف- شیپور جنگی ۳- آماده کردن- تصرف- وسیله خاکبرداری ۴- همزاد، همراه- کنایه از چیز کم ولی مداوم است ۵- عضوی در صورت- خنده‌دار- مشاور ۶- چین و چروک پوست- ناگزیر- شهر خروس جنگی- زلف ۷- وسیله‌ای برای حمل مصالح ساختمانی- از امپراتوری‌های خونخوار- از جانوران بومی استرالیا که روی درخت زندگی می‌کند ۸- رنگ آرامش- جیحون- موطلایی ۹- قطعه‌ای در توربین جت- ذخیره- بیان عقیده ۱۰- نوزاد گوسفند تا شش‌ماهگی- نر نیست- قاتل امام حسین(ع)- رطوبت ۱۱- سطح چیزی- تخم گیاه- واحد شمارش هواپیما و کشتی ۱۲- فرمان توقف- شیوه‌ای در رنگ کردن مو ۱۳- سیده- سپهر- خیال و گمان ۱۴- از عناصر شیمیایی- ترکیب آلی اکسیژن‌دار برای پاک کردن لاک ناخن- ویرگول ۱۵- از فروع دین اسلام- جعبه مقوایی.

عمودی

۱- مسکوک نقره انگلیسی- شهری نزدیک کاشمر ۲- درخت مجنون- تیز- کشوری در کنار اقیانوس آرام- بله نجار ۳- گل وسط دو آجر- سرگردان- نوعی نوشته ۴- وسیله‌ای برای کودک نوپا- بخشش بی‌چشمداشت- از خدایان روم باستان ۵- بی‌عیب و نقص- از لبنیات ۶- یازده- بین، وسط- ثروت حاصل از کار بادآورده- مادر عرب ۷- دلسوزی- غرور- دارای پارگی جزیی- شهری در آلمان ۸- نمایشنامه‌ای از فدریکو گارسیالورکا- پرگار- نوکلئول ۹- نوعی برش پارچه- رشد کردن- نام دیگر دریاچه پریشان ۱۰- شیر بیشه- سرخرگ ۱۱- قایق مسابقه‌ای- نشاسته ۱۲- اثر چربی- ذخیره- جوان- ویتامین انعقاد خون ۱۳- پایتخت آلمان- اسفنج مصنوعی- جدار ۱۴- قلیل- در کشتی کار می‌کند- انگ ۱۵- آتش عرب- کتاب الکفایه فی شرح الهدایه از اوست- ضمیر ملکی چهارم.

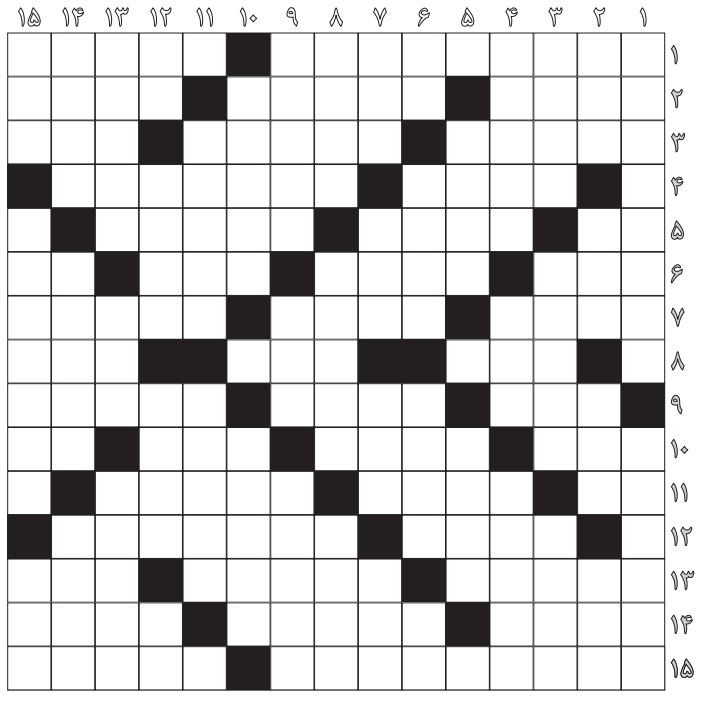
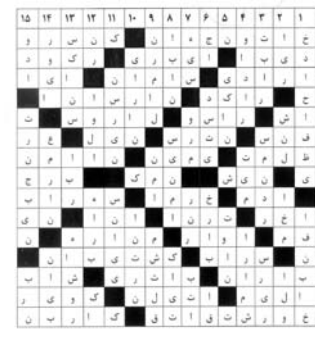
حل جدول شماره ۱۱۲۸